

เพื่อให้ความรู้ด้านจริยธรรมและการรักษาจริยธรรมแก่กำลังพล ทอ.

ความหมายและความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรม

คุณธรรม* คือ ความดีงามที่ถูกปลูกฝังขึ้นในจิตใจ มีความกตัญญู ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ สามัคคี มีวินัย มีน้ำใจ และ เป็น สุภาพชน เป็นต้น จนเกิดจิตสำนึกที่ดี รู้สึกประทับใจ ชั่ว ดี เกรงกลัวต่อการทำความชั่ว โดยประการต่างๆ เมื่อจิตเกิด คุณธรรมขึ้นแล้ว จะทำให้เป็นผู้มีจิตใจดี และคิดแต่สิ่งที่ดี จึงได้ชื่อว่า "เป็นผู้มีคุณธรรม"

คุณธรรมตามศาสนาพุทธ พุทธศาสนิกชนปฏิบัติตามแนวทางของมรรค ๘ ดังนี้

- (๑) สัมมาทิฏฐิ คือ ปัญญาเห็นชอบ
- (๒) สัมมาสังกัปปะ คือ ดำริชอบ
- (๓) สัมมาวาจา คือ เจรจาชอบ
- (๔) สัมมากัมมันตะ คือ การประพฤติดีงาม ทางกายหรือกิจกรรมทางกายทั้งปวง
- (๕) สัมมาอาชีวะ คือ การทำมาหากินอย่างสุจริตชน
- (๖) สัมมาวายามะ คือ ความอุตสาหะพยายาม ประกอบความเพียรในการกุศลกรรม
- (๗) สัมมาสติ คือ การไม่ปล่อยให้เกิดความพลั้งเผลอ จิตเลือนลอย
- (๘) สัมมาสมาธิ คือ การฝึกจิตให้ตั้งมั่น สงบ สงัด จากกิเลส นีวรณอยู่เป็นปกติ

จริยธรรม* (Ethics) หมายถึง ความประพฤติหรือกิจที่ควรประพฤติ มีความหมายหลายประการ เช่น คุณความดี, หลักคำสอนของศาสนา, หลักปฏิบัติ เมื่อนำคำทั้งสองมารวมกันเป็น "จริยธรรม" จึงมีความหมายตามตัวอักษรว่า "หลักแห่งความประพฤติ" หรือ "แนวทางของการประพฤติ" จริยธรรม เป็นสิ่งที่ควร ประพฤติ มีที่มาจากบทบัญญัติหรือคำสั่งสอนของศาสนา หรือใครก็ได้ที่เป็นผู้มีจริยธรรม และได้รับความเคารพนับถือมาแล้ว

ลักษณะของผู้มีจริยธรรม^๓ ผู้มีจริยธรรมจะเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะดังนี้

- (๑) เป็นผู้ที่มีความเพียรความพยายามประกอบความดี ละอายต่อการปฏิบัติชั่ว

^๑ ที่มา : <http://th.wikipedia.org/wiki/คุณธรรม>

^๒ ที่มา : <http://www.jariyatam.com/ethics-01>

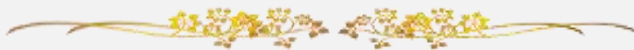
^๓ ที่มา : <http://www.baanjomiyut.com/library/ethics/01.html>

- (๒) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม และมีเมตตากรุณา
- (๓) เป็นผู้ที่มีสติปัญญา รู้สึกรู้สอยู่เสมอ ไม่ประมาท
- (๔) เป็นผู้ใฝ่หาความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ เพื่อความมั่นคง
- (๕) เป็นผู้ที่รัฐสามารถอาศัยเป็นแกนหรือฐานให้กับสังคม สำหรับการพัฒนาใด ๆ ได้

ศีลธรรม^๔ แปลตามตัวคือ ธรรมที่ดำรงความเป็นปกติสุขของมนุษย์ มีความเกี่ยวข้องกับจริยธรรม ศีลธรรมมักใช้กับหลักคำสอนของศาสนามากกว่าจริยธรรม สิ่งที่ควรกระทำและไม่ควรกระทำ คุณค่าของการกระทำ การตัดสินใจกระทำในลักษณะที่เป็นอุดมคติ

ในฐานะที่ศีลธรรมและจริยธรรมมีความเกี่ยวข้องโดยสาระคือ^๕ ว่าด้วยการกระทำของมนุษย์ที่ถูกต้อง (Right) ควรทำ (Should do) จึงเป็นสิ่งดี หากขาดศีลธรรมมนุษย์ องค์กร และสังคมซึ่งเกิดจากการกระทำของมนุษย์ ย่อมมีผลกระทบโดยตรงหากพฤติกรรมของมนุษย์ดำเนินไปในทางเสื่อมศีลธรรม สิ่งที่เป็นเหตุของความเสื่อมและเจริญของศีลธรรม ขึ้นอยู่กับการเข้าใจเรื่องตัวมนุษย์และโลกอย่างถูกต้อง เมื่อมีความเห็นผิดก็จะเกิดความเห็นแก่ตัวเพิ่มขึ้นในทางตรงกันข้าม หากมีความเห็นถูกต้องก็จะทำลายความเห็นแก่ตัวให้น้อยลง แต่ทิศทางของการพัฒนาสังคมในปัจจุบัน กลับผลักดันและสร้างให้คนมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น ซึ่งเป็นตัวผลักดันปรัชญาเศรษฐกิจสมัยใหม่ โดยมองมนุษย์ว่าเป็นสัตว์เห็นแก่ตัว ในเชิงลบ(ทุกข์) และเชิงบวก(สุข)

ศีลธรรมเป็นสิ่งที่สังคมมนุษย์ขาดไม่ได้ หากขาดระบบของศีลธรรม ซึ่งเกิดจากมโนธรรมสำนึกในลักษณะเห็นอกเห็นใจ การจะมีความเห็นอกเห็นใจ เกิดจากการมองเห็นคุณค่า ความเป็นหนึ่งเดียวกันในลักษณะถ้าเราเป็นเขา หรือ ถ้าเขาเป็นเรา ซึ่งต้องเกิดจากการมีประสบการณ์ในการอยู่ในฐานะของบุคคลเหล่านั้น การมีความสำนึกดังกล่าว นำไปสู่การตัดสินใจแสดงออกมาทางพฤติกรรมต่อผู้อื่นหรือเหตุการณ์อื่น ที่จะส่งผลต่อคนอื่นในสังคมอย่างถูกต้อง เหมาะสม ในลักษณะเห็นอกเห็นใจกัน หากคน แต่ละคนมีความเห็นแก่ตัว หรือสังคมสร้างกรอบให้แต่ละคนมีความเห็นแก่ตัวย่อมนำไปสู่ความล่มสลายของสังคมอย่างช้า ๆ และการพังทลายลง

จัดทำโดย : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรม ทอ.
กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ

^๔ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (๒๕๕๔). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. (พิมพ์ครั้งที่ ๑๗). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๕ วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑ มกราคม – เมษายน ๒๕๖๒